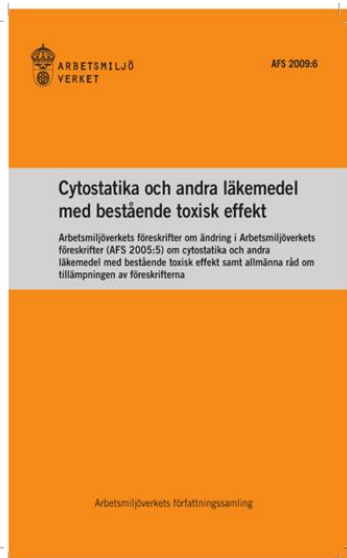

Patient under pågående cytostatikabehandling

Att tänka på i hemmiljö:
Risker
Hantering

Vilka omfattas av författningen?

- Apotekspersonal
- Läkare, sjuksköterskor och undersköterskor
  - Både inom sluten- och öppenvården
- Tandvårdspersonal
- Övriga så som städpersonal, laboratoriepersonal och transportörer, patologer, veterinärmedicinsk personal och personal som arbetar med forskning och utbildning

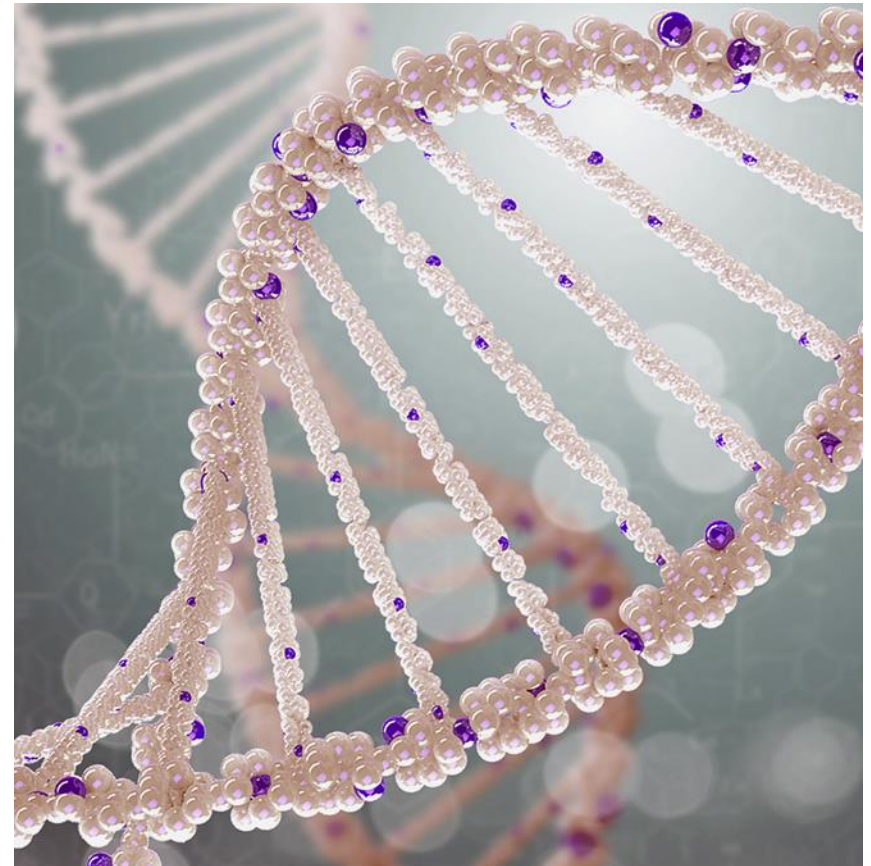
Vad kan överexponering av cytostatika leda till? Vilka bestående skador pratar vi om?

Skador på arvsmassan

Störa förmågan till fortplantning
- I värsta fall sterilitet

Fosterskador

Skador på kroppens organ

Gravid och ammande

Arbetsmiljöverkets föreskrifter **AFS 2005:5**, "Cytostatika och andra läkemedel med toxisk effekt" samt **AFS 2007:5** om "Gravida och ammande arbetstagare" är 2 av de författningar som styr våra rutiner.

- Arbetsgivaren ska bedöma och informera arbetstagaren om de risker för skadlig inverkan på graviditet och amning.
- Arbetstagare som planerar graviditet, är gravid eller ammar har rätt att avstå från beredning, iordningställande och administrering av cytostatika.
- Möjlighet till andra arbetsuppgifter ska erbjudas.
  - *Ställningstagandet grundar sig på att man aldrig helt kan eliminera risken för olycksfallsexponering av cytostatika i arbetet.*

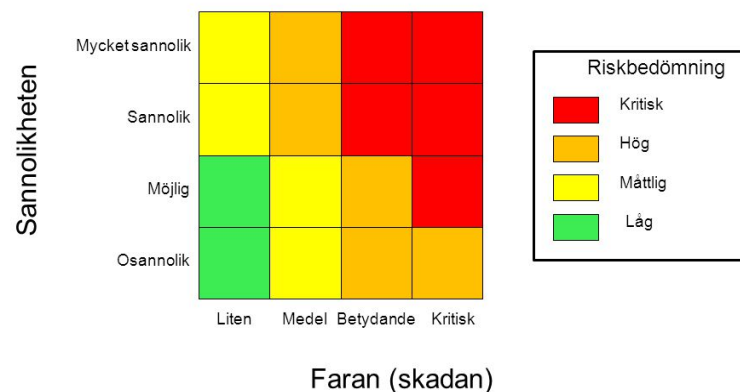
Riskbedömning - Lokal kännedom

Frågor att ställa:

- Vilka läkemedel ges och hur ofta ges de?
- Hur ofta vårdar vi patienter som behandlas med cytotoxiska läkemedel?
- Vilka moment i kedjan utför vi och var finns risker
- Vilka kontaktvägar finns?
- Kontamineringsrisk?
- Vilken typ av skyddsutrustning kan behövas?

Riskbedömningskarta

Skriftliga hanterings- och skyddsinstruktioner

Det ska finnas skriftliga, lokalt framtagna rutiner som täcker hela hanteringskedjan:

- Tillredning
- Administrering
- Hantering av utsöndringar vid omvårdnad av patienten
- Tvätthantering
- Spill
- Avfall
- Städning

Skyddsutrustning ska användas om det finns risk för exponering:

- Skyddsrock med hel front och lång ärm ska användas
- Nitrilhandskar som bör bytas efter 30 minuter
- Munskydd och visir

Om olyckan ändå är framme och läkemedlet/utsöndring kommit i kontakt med hud/ögon, skölj rikligt med vatten!

Dokumentera tillbud och skriv avvikelser. Bör rapporteras som arbetsskada

Hygien - vårdpersonal

- Möjlighet till handtvätt ska finnas i anslutning till där arbetet utförs.
- Klockor, ringar och armband får inte användas.
- Mat eller dryck får inte intas under arbetet. Det gäller även tuggummi.
- Tobaksvaror får inte användas.
- Kosmetika får inte appliceras.
- Hår ska vara uppsatt.
- Nagellack ska inte användas.

Utsöndringar

Cytostatika bryts ner i kroppen och utsöndras i upp till **7 dygn** efter given behandling

Hälsorisker kan uppstå vid hantering av:

- Utsöndring via urin, tarmtömningar, uppkastningar, svett och blod.
- Inandning av damm från intorkade föroreningar på textilier och utrustning.

Omhändertagande av utsöndringar:

Urinflaska/bäcken: Använd lock. Låt urinen svalna. Häll därefter urinen i toaletten. Stäng locket, spola 2 gånger.

Rengöring av urinflaskor/bäcken:

- Körs i spoldesinfektor
- Skölj med kallt vatten för att sedan handdiska i under vattenytan, inte under rinnande vatten för att undvika stänk. Desinfektera sedan.

Urinkateter: Använd ej tömningsbara påsar. Kassera hela påsen med innehåll som farligt avfall.

Inkontinensskydd: Kasseras som farligt avfall.

Hantering av risktvätt

Textilier som förorenats med större mängder urin eller annan utsöndring **7 dygn** efter given cytostatika.

- Använd nitrilhandskar och plastförkläde med lång ärm.
- Hantera tvätten varsamt.
- Lägg tvätten i dubbla påsar om den fraktas till tvättrum.
- Tvättas tvätten så snart som möjligt.

Vattenlöslig tvättsäck + tvättsäck för risk/smitta

Information från Textilia

Hantering av risktvätt

Det är ovanligt att någon blir smittad vid omhändertagande av smittvätt, men vid felaktig hantering **kan den utgöra en smittrisk**. Att avgöra om smitta föreligger eller inte är i praktiken oftast omöjligt. Därför ska hanteringen av riskvätt alltid följa nedanstående regler.

Hantering

- Lagg tvätten i vattenlöslig plastsäck
- Fyll inte säcken mer än till 2/3.
- Förslut säcken med de knytbånd som finns på säcken
- Den vattenlösliga plastsäcken läggs i en gul plastbäck
- Förslut säcken på vanligt sätt med förslutningsband samt märk säcken med kundnamn.
- Riskvätt hanteras på samma sätt som övrig smittvätt vad gäller upptämning och transport.

Detta klassar vi som risktvätt

- Textilier som blivit förorenade med cytostatika från injektions- eller infusionslösning.
- Textilier som blivit förorenade med urin, avföring, kräkning eller blod från patient som inom sista 5 dyggen fått cytostatika injektion eller cytostatika infusion.
- Textilier som blivit förorenade med kroppsvätskor som kräk och avföring
- Textilier som enligt Vårhygyns riktlinjer anses utgöra smittrisk eller vård/underskötsel/behandling av särskilt sårtsam patient. Dessa omhändertas enligt individu- eller anvisning utfärdad av smittskyddscenter/vårdhygienisk expertis i samråd med hygien ansvarig inom Textilia.

OBS! Inga andra föremål än ovanstående får laggas i risktvättsäcken.

Textilia
Tel: 0771 22 22 00
Webb: www.textilia.se

Peroral administrering

- Tabletter/kapslar får inte delas/krossas.
- Läkemedel som förvaras i burk: använd sked som diskas separat.
- Läkemedel som förvaras i dosett: Separat dosett, inte tillsammans med patientens andra läkemedel.
- Dosetten ska vara märkt med patientens namn och personnummer samt preparatnamn.
- Tomma läkemedelsförpackningar som innehållit cytotoxiska läkemedel ska omhändertas enligt rutiner för cytostatikaavfall (AFS 2005:5).

Avfallshantering

- Allt kontaminerat material ska hanteras som farligt avfall (även stickande/skärande)
- Skyddsutrustning, underlägg, läkemedelsblisterförpackningar osv ska läggas i behållare märkt "förorenat avfall".
- Behållaren ska hållas försluten och omhändertas inom ett dygn.

Min skyldighet som arbetstagare

- Att ta del av och följa de föreskrifter som finns
- Rapportera tillbud, ohälsa och olycksfall
- Föreslå förbättringsåtgärder och lämna synpunkter till arbetsgivaren
- ***Tänka på att efter mig kommer någon annan***